

Stavovi odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću i samoprocjena glazbenih kompetencija

Sabljić, Margareta

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Split / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:252267>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**STAVOVI ODGAJATELJA PREDŠKOLSKE
DJECE PREMA GLAZBENIM AKTIVNOSTIMA
U VRTIĆU I SAMOPROCJENA GLAZBENIH
KOMPETENCIJA**

MARGARETA SABLJIĆ

Split, srpanj 2023.

Odsjek za Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Studij izvanredni diplomski studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Predmet: Glazbena literatura za djecu

**STAVOVI ODGAJATELJA PREDŠKOLSKE DJECE PREMA
GLAZBENIM AKTIVNOSTIMA U VRTIĆU I SAMOPROCJENA
GLAZBENIH KOMPETENCIJA**

Studentica:

Margareta Sabljic

Mentor:

prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Split, srpanj 2023.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje	3
3. Glazbene aktivnosti u vrtiću	6
3.1. Pjevanje	7
3.2. Igre s pjevanjem.....	8
3.3. Brojalice.....	9
3.4. Slušanje glazbe	10
4. Uloga odgajatelja u glazbenim aktivnostima	11
5. Istraživanje: Stavovi odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću i samoprocjena kompetentnosti za njihovu realizaciju	14
5.1. Cilj, problem i hipoteza istraživanja.....	14
5.2. Metoda	14
5.2.1. Sudionici.....	14
5.2.2. Instrument i postupak ispitivanja.....	15
5.3. Rezultati i diskusija	17
5.4. Diskusija	21
6. Zaključak	23
7. Literatura.....	24

1. Uvod

Glazba je grana umjetnosti koja ostavlja neizbrisiv trag na svakog pojedinca. Pridonosi cjelovitom razvoju djeteta te zadovoljava svoje potrebe bez da je toga svjesno. Djeca se rađaju s određenim predispozicijama za razvoj glazbenih sposobnosti, a okolina određuje do koje će se granice te sposobnosti razvijati (Marić i Goran, 2013: 13). Važno je da odgajatelji i ostale odrasle osobe uvide važnost glazbe u životu djeteta kako bi im se ta spoznaja kvalitetno prenijela.

„Glazba na zagonetan način seže u dubine našeg mozga i tijela te potiče izražavanje mnogih nesvjesnih sustava“ (Breitenfeld, Majsec Vrbanić, 2011: 170).

U ovom radu će se govoriti o važnosti glazbe za cjeloviti razvoj djeteta te na razne mogućnosti glazbe koje vode ka istome. Kako bi se glazba što bolje primjenjivala u ustanovama ranog i predškolskog odgoja, provedeno je istraživanje na temu „Stavova odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću i samoprocjena kompetentnosti za njihovu realizaciju“. Cilj je bio ispitati odgajatelje rane i predškolske dobi o stavovima prema glazbi i samom provođenju takvog oblika aktivnosti u ustanovama za rani i predškolski odgoj. Rezultati istraživanja su pokazali kako su odgajatelj svjesni važnosti glazbe u radu s djecom, ali često ne znaju kako i na koji način provoditi takav oblik aktivnosti. Također odgajatelji s više godina radnog iskustva imaju pozitivnije stavove prema glazbenim aktivnostima, nego odgajatelji s manje godina radnog iskustva. Isto tako odgajatelji s višom razinom obrazovanja procjenjuju se kompetentnijima za provođenje glazbenih aktivnosti u odnosu na odgajatelje s nižom razinom obrazovanja.

U radu je prikazano gledište Nacionalnog kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje koje govori o važnosti svih centara aktivnosti, bogatstvu materijala, ideja i kreativnosti. Isto tako se spominju glazbene aktivnosti gdje je dokazano kako sama glazba ima snažan utjecaj na razvoj kognitivnog razvoja kod djece predškolske dobi te kako utječe na razvoj govora, jezika, pamćenja i pažnje. Kroz glazbene aktivnosti djeca razvijaju i glazbene sposobnosti kao što su: razumijevanje visine tona, pamćenje melodije, osjećaj za ritam i metar i slično.

Nastavno se govorilo o glazbenim aktivnostima u vrtiću te kako utječe na razvojna područja djece. Glazbene aktivnosti potiču djecu na stvaranje pozitivne slike o sebi, razvoj samopouzdanja i samokontrole. Kroz glazbene aktivnosti djecu se potiče na razvoj četiri

glazbena područja, a to su: pjevanje, slušanje glazbe, sviranje i usklađenost glazbe i pokreta. Glazba je vrlo važan dio boravka u vrtiću, djeca usvajaju razne pjesme, igre s pjevanjem, brojalice te nerijetko slušaju glazbu. Kroz sve navedene aktivnosti djeca razvijaju sluh, glas, osjećaj za ritam i glazbeno pamćenje (Marić i Goran, 2013). Pjevanje ima posebno mjesto u razvoju djeteta jer je dijete glasovima okruženo od samog rođenja te ga sama okolina potiče na pjevanje, odnosno oslobađanje glasa. Važno je da odgajatelj odabire pjesme koje su lako pamtljive, opsegom glasa prilagođena dječjim glasovima, jednostavnog ritma. Zatim dolazimo do igara s pjevanjem koja uključuju sve one igre u koje se uključuje zvuk. Tijekom igre djeca spontano pjevaju te ih je vrlo važno poticati na takav oblik igre. Svaka igra s pjevanjem koju donosi odgajatelj treba biti razumljiva djeci, kratka i melodijski jednostavna. Brojalice su vrsta ritmičnog govora koja se javlja od najranije dobi, brzo se usvaja te se razvija osjećaj za ritam i metar pljeskanjem ili korištenjem instrumenata. Slušanje glazbe u vrtiću stvara posebne vrijednosti, a to su povezanost između djeteta i odgajatelja. Djeca slušaju različitu glazbu u vrtiću te tako razvijaju osjećaj za lijepo.

Odgajatelj prije svega treba izgraditi odnose s djecom kako bi se što bolje organizirao prostor koji će zadovoljavati sve dječje potrebe za različitim aktivnostima. Odgajatelj u suradnji sa stručnom službom, drugim odgajateljima i roditeljima stvara bogato okruženje u kojem će djeca svakodnevno razvijati svoje potencijale. Kako bi se potaklo djecu na glazbene aktivnosti, vrlo je važno da se odgajatelj prethodno upozna s glazbenim sastavnicama kao što su tempo, ritam, metar, dinamika i slično. Vrlo je važno da odgajatelj tijekom aktivnosti individualno pristupa svakom djetetu jer se svaki pojedinac razlikuje na razvojnom stupnju (Hansen i sur., 2001: 68). Kako bi se zajednički gradila glazbena priča, važno je da odgajatelj zajedno s djecom sudjeluje u aktivnostima te da se mijenja okruženje za izvođenje istih jer tako nastaju nove ideje i dolazi do poticanja kreativnosti.

2. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Svakim danom se mijenja slika o djetetu, njegovim potrebama, razvoju i mogućnostima. Integrirani kurikulum za rani i predškolski odgoj je službeni dokument propisan u RH koji sadrži temelje vrijednosti odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi. Kako bi dijete postiglo kvalitetan i cjelovit rast i razvoj bitno je razvijati odgojno-obrazovnu praksu koja se razvija postepeno ovisno o potrebama pojedinca zajednice kojoj pripada. Kvalitetnu odgojno-obrazovnu praksu unaprjeđuju odgajatelji i ostali sudionici odgojno-obrazovnog procesa svojim vlastitim znanjima i motiviranošću za unaprjeđenje iste. Kvalitetu donose nove ideje, otvorenost ka vanjskome, odnosno prema novim iskustvima, umreženost svih djelatnika odgojno-obrazovnog procesa. Vrlo je važno ostvariti načela koja osiguravaju unutarnju usklađenost zajednice, a čine ih fleksibilnost odgojno-obrazovnog procesa u vrtiću koje donosi sama ustanova mogućnostima prilagodbe na nove mogućnosti, potrebe i interese djece i odraslih u ustanovi što vodi ka tvorbi otvorenog, razvojnog, humanističkog i sukonstruktivistički orijentiranog kurikuluma. Prema službenom dokumentu Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) partnerstvo vrtića s roditeljima i širom zajednicom je važan faktor u odgojno-obrazovnom procesu iz razloga što su vrtić i obitelj djetetova dva temeljna sustava u kojima se razvija, stječe spoznaje, vještine, komunicira. Važno je poticati dvosmjernu komunikaciju odgajatelj-roditelj kako bi se izgradio odnos pun poštovanja i međusobnog razumijevanja koji je u konačnici izuzetno važan za dijete. Osiguravanje kontinuiteta u odgoju i obrazovanju odnosi se na kvalitetnu suradnju svih sustava i podsustava, a cilj je *premošćivanje barijera koje izazivaju stres i nezadovoljstvo djece, roditelja i prosvjetnih djelatnika*. Otvorenost za kontinuirano učenje i spremnost na unaprjeđenje prakse čine održavanje kvalitete okruženja, kontinuirano istraživanje i unaprjeđenje prakse, osposobljavanje praktičara-odgajatelja za istraživanje i promišljanje o praksi. Petrovič-Sočo (2007) smatra kako fizički kontekst utječe na kvalitetu socijalnih interakcija, djeluje na ozračje te na odgojno-obrazovni potencijal ustanove.

„Kvalitetno prostorno – materijalno okruženje vrtića je esencijalni izvor učenja djece s obzirom na to da ona uče aktivno (istražujući, čineći) te surađujući s drugom djecom i odraslima (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2014: 38).

Prema službenom dokumentu Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014), prostorno i fizičko okruženje dječjeg vrtića mora biti poticajno i kvalitetno.

Djeci treba ponuditi različite vrste materijala , iza kojih stoji dobra refleksija, da izaberu iste. Hendrick (1997) naglašava kako djeca posjeduju spremnost, potencijal, znatiželju i interes kako bi potakli socijalnu interakciju i uspostavili odnose s drugima te na taj način konstruirali svoje učenje onime što im okruženje nudi. Djeca po prostornom uređenju primjećuju kako se u tom prostoru živi, materijali su ponuđeni u visini djeteta kako bi dijete znalo da je slobodno služiti se istim. Prostorno-materijalno okruženje potiče djecu da otkrivaju i istražuju svoju okolinu, eksperimentiraju, postavljaju i mijenjaju pretpostavke kroz istraživanje, rješavaju probleme i konstruiraju znanje. Gardner (1997) smatra kako kvalitetno prostorno-fizičko okruženje dječjeg vrtića važan je izvor učenja za djecu jer ona aktivno uče (kroz istraživanje, praksu) i surađuju s drugom djecom i odraslima, prostor treba biti organiziran na način da potiče dijete na autonomiju i socijalnu interakciju. Važno je da odgajatelj omogući djeci prostor u kojem će u različitim aktivnostima, zadovoljavati sve svoje razvojne potrebe. Prema Petrović-Sočo (2007) djeca svoje prve odnose razvijaju unutar obitelji te unutar tog kruga istražuju, slušaju i djeluju u svome okruženju. Djeca od najranije dobi primjećuju iste stavove kao i okolina u korištenju predmeta na isti način, pokazujući osjećaje i komunicirajući međusobno. Kako bi došlo do kvalitetnog razvoja socijalne interakcije važno je oblikovati prostor u kojem će djeca graditi nova iskustva, mogućnosti, potrebe i odnose. Centri aktivnosti potiču djecu na učenje, nova znanja i iskustva, komunikaciju s drugima i korištenje i baratanje materijalima. U vrtiću postoje različiti centri aktivnosti, a u ovom radu ćemo se referirati na glazbeni centar. Važno je da odgajatelj ima viziju kako da potiče djecu na kreativnost, na stvaranje glazbe, na pjevanje, sviranje, međusobnu komunikaciju. *„Takvo će im okruženje, u kojem djeca uz materijale imaju i dovoljno slobode, omogućiti svakodnevno istraživanje zvukova tonova i glazbe, tj. igru zvukovima i glazbom“* (Marić i Goran, 2013: 178). Isenberg i Jalongo (1993) smatraju kako dobro organiziran program za poticanje glazbene kreativnosti pomaže djeci naučiti melodično pjevanje, sviranje instrumenata, stvarati glazbu, slušati s razumijevanjem, razvijati samopouzdanje. *„Zanimajući se za zvukove oko sebe koristeći se njima u raznim igrama, dijete shvaća svoju ulogu u zajedničkoj igri s drugom djecom, osjeća pripadnost grupi, surađuje i na taj način spoznaje svoje sposobnosti i mogućnosti te razvija samopouzdanje i pozitivnu sliku o sebi“* (Marić i Goran, 2013: 181).

Dokazano je kako glazba ima značajan utjecaj na kognitivni razvoj djece predškolske dobi, posebice u poboljšanju pamćenja. Istraživanja su također pokazala kako glazba pomaže u razvoju govora i jezika, kao i u poboljšanju pamćenja i razvoju pažnje. Razvijanjem glazbene sposobnosti djeca razvijaju razna osjetila . Uz pomoć glazbe djeca razvijaju sluh, vid, jezično

izražavanje, poboljšavaju sposobnost čitanja, pospješuju učenje stranih jezika, razvijaju matematičke vještine i kreativnost te socijalnu prilagodljivost. Glazba omogućuje međusobnu komunikaciju i suradnju, olakšava izražavanje osjećaja, što dovodi do “emocionalnog otvaranja djeteta” (Majsec Vrbanić, 2008). Također glazba utječe i na razvoj koncentracije kao i na razvoj socijalnih vještina i potiče na interakciju s drugima. Uz pomoć glazbenog odgoja razvijaju se glazbene sposobnosti kao što su razumijevanje visine tona, razumijevanje i pamćenje melodije, prepoznavanje intervala, percepcija i osjetljivost za ritam i metar, opći razvoj sluha te svijest o estetskom značenju i vrijednosti glazbe. Uz djetetovu vlastitu uključenost i genetske osobine, poticajno okruženje važan je čimbenik u razvoju glazbenih sposobnosti.

3. Glazbene aktivnosti u vrtiću

Glazba je univerzalan jezik koji nudi čovjeku jedinstven način komunikacije, sredstvo je poticanja osjećaja te vrsta iskustva koja može izgraditi društvene skupine te povezati generacije i kulture (Molnar-Szackacs i Overy, 2006: 235). Uporabu glazbe karakterizira univerzalan glazbeni jezik koji povezuje pojedince s njihovom okolinom. Također, glazba potiče na učenje, izražavanje i komunikaciju. Bevanda (2020) smatra da su ciljevi glazbe razvoj kreativnosti i izražavanja, razvoj iskustva koje vodi ka motivaciji za učenje, pružanje mogućnosti za uspjeh te razvijanje svijesti o sebi i svojoj okolini. Specifični ciljevi uključuju razvoj komunikacijskih i motoričkih vještina, pažnju, samokontrolu, društveno prihvatljivo ponašanje, razvoj svijesti o sebi i okolini, razvoj samostalnosti, kreativnosti, interakcije i socijalizacije (Bevanda, 2020: 173-174). Aktivnost se treba provoditi na način da djeluje relaksacijski na djecu, a potiče se na suradnički, a ne natjecateljski oblik jer se time može rušiti samopouzdanje djeteta time što se kao gubitnik osjeća manje vrijednim. Glazba često utječe na stvaranje pozitivne slike o sebi, na razvoj samokontrole, samosvjesnosti i samopouzdanja te se kroz razna istraživanja pokazalo kako glazbeno poučavanje utječe na razvoj istih (Rickard i sur., 2013). Važno je poticati četiri važna područja koja potiču glazbenu osjetljivost, a to su pjevanje, slušanje glazbe, sviranje i usklađivanje glazbe i pokreta. Djecu se na glazbene aktivnosti potiče individualno ili grupno te se na takav način djeca također susreću s grupnim radom, uče se samokontroli i strpljenju (Nikolić, 2017). Od najranije dobi djeci se izvode razne brojalice koje djeca vrlo brzo usvajaju te se time razvija osjećaj za ritam i metar pljeskanjem ili korištenjem instrumenata. Slušanje glazbe aktivno ili pasivno pridonosi razvoju pažnje, mašte i kreativnosti kao i poticaj na samo istraživanje zvuka. Marić i Goran (2013) navode kako u svim glazbenim aktivnostima djeca razvijaju sluh, glas, osjećaj za ritam i glazbeno pamćenje. Također navode kako je važno poticati djecu u dobi od druge do šeste godina na razvoj glazbenih sposobnosti jer je to period u kojem se svi potencijali razvijaju do svog maksimuma. Također je važno da odgajatelj potiče djecu na pjevanje i igre s pjevanjem. Ukoliko pjesma čini djecu sretnom paralelno utječe i na razvoj ličnosti i kompetencija. Nastavno će se govoriti o važnosti pjevanja u vrtiću, igara s pjevanjem, brojalica i slušanja glazbe.

3.1. Pjevanje

Pjesma kao i pjevanje ima iznimnu ulogu u cjelovitom razvoju djeteta. Dijete od rođenja sluša, a na pjevanje ga potiče okolina te na taj način postaje svjesno svog glasa i ispituje svoje mogućnosti. Oko treće godine dijete se rado priključuje odgajatelju i roditelju u pjesme te je vrlo važno izabrati pjesme primjerene za dob djece te pjesme koje su svojim sadržajem razumljive djetetu. Pri odabiru pjesme važno je da je tekst pjesme lako pamtljiv, opseg tonova prilagođen dječjem glasu, jednostavnog ritma, poželjni su dijelovi koji se ponavljaju ili sadržaj koji opisuje neke događaje iz vrtića (Marić i Goran, 2013: 36). Pjevanjem dijete razvija svoj glas, sluh, osjećaj za ritam te obogaćuje svoj rječnik. Također pjevanje utječe na razvoj socijalnog aspekta jer dijete pjeva s drugom djecom tokom različitih aktivnosti te se na taj način razvija emocionalna i socijalna zrelost. Djeca će često pjesmom izraziti svoje osjećaje te je važno oslušivati i ostala područja utjecaja glazbe. Kao i u svim aktivnostima, važno je i u aktivnostima s pjevanjem djeci pristupiti individualno jer nema svako dijete jednake mogućnosti i sposobnosti. Odgajatelj treba prilagoditi intonaciju dječjem glasu jer je glas odraslih znatno dublji od dječjeg. Djeca s četiri godine mogu pjevati uz melodijsku ili ritamsku pratnju. Odgajatelj se uz pjesmu može koristiti i različitim gestama, mimikom ili lutkom kako bi upotpunio doživljaj. Marić i Goran (2013) smatraju kako je lutka iznimno jak poticaj koji djecu potiče na pjevanje. Također može i ublažiti tremu kod djece koja su nesigurna u svoj glas, lutka im bude pomoć u prevladavanju strahova. Važno je da odgajatelj potiče djecu na osmišljavanje kratkih pjesmica koje mogu uputiti jedni drugima ili mediju kao što je lutka. Takve pjesme se često pojavljuju u skupinama, a sastoje se najčešće od jednog ili dva sloga koje dijete uzastopno ponavlja. Također na već postojeće tekstove pjesama stvaraju nove melodije i obrnuto. Bitno je da odgajatelj sudjeluje u dječjim izvedbama te da ih za iste redovito pohvali. Neke poznate pjesme su:

- Jelo, Jelice
- Teče, teče bistra voda
- Marko skače
- Pjevala je ptica kos
- Bratec Martin

3.2. Igre s pjevanjem

Kao što i sam naziv govori, igre s pjevanjem su sve one igre u koje djeca uključuju bilo kakav zvuk. Takav oblik igre za djecu je vrlo zanimljiv jer upoznaje svoj i tuđi glas te stvaraju zanimljive i nove zvukove. Tokom igre djeca spontano i nenametljivo pjevaju i često više puta ponavljaju istu pjesmu. Gospodnetić (2015) navodi kako je cilj igara s pjevanjem stvaranje ugodnog ozračja neopterećenosti, ugone te ih sam odgajatelj potiče na takvu igru kako bi djeca bila okružena glazbom. Igre s pjevanje zadovoljavaju dječje potrebe za plesom, pjevanjem, slušanjem glazbe te se često nalaze i među igrama pretvaranja. Istraživanja pokazuju kako se glazbene sposobnosti razvijaju između druge i šeste godine života. Bitno je poticati djecu u tom periodu jer ukoliko izostanu poticaji, dijete neće dostići potpuni razvoj odnosno potencijalni maksimum u glazbenom području (Marić i Goran, 2013: 49). Glazbeno nadarena djeca će samostalno inicirati aktivnosti u kojima se zadovoljava osobna potreba za glazbenim izražavanjem bilo to kroz ples, pjevanje ili sviranje. Također nesvjesno potiču i drugu djecu na uključivanje u glazbene aktivnosti. Važno je da odgajatelj potiče djecu na igre s pjevanjem jer se tako razvijaju motoričke vještine, emocionalni, intelektualni i tjelesni razvoj. Pjesme odgajatelj bira prema interesima djece, onome što je njima blisko jer se na taj način jača ljubav prema glazbi. Tekst pjesama mora biti estetski vrijedan, razumljiv djetetu, napisan književnim jezikom ili dijalektom određenog govornog područja, ne predugačak, a melodija jednostavna bez naglih visinskih promjena, jednostavnog ritma i metra i određenog melodijskog opsega primjerenog dječjim mogućnostima (Marić i Goran, 2013: 49). Igre s pjevanjem nastaju onog trenutka kada dijete uz nju svira neki instrument, plješće ili se jednostavno kreće. Također su to i igre oblikovanja, građenja, slikanja i crtanja tokom kojih djeca pjevaju sigurno i sa zadovoljstvom. Također se javljaju i u svakodnevnoj komunikaciji djece gdje se komunikacija događa u kratkim melodijskim crtama. Neke poznate igre s pjevanje:

- Ide maca oko tebe
- Ringe, ringe raja
- Boc, boc iglicama
- Čvorak

3.3. Brojalice

Brojalica je vrsta ritmičnog govora koju stvaraju sama djeca, a često im služi za prebrojavanje koje prethodi igrama skrivača, hvatala, igre s pjevanjem i slično. Bez obzira što nema melodiju i harmoniju brojalica se ubraja u vrstu glazbe jer ima svoj ritam i glazbeni oblik. Brojalica nastaje na jednom tonu, ali svojim trajanjem se ton odnosno glas počinje prirodno dizati i spuštati (Gospodnetić, 2015: 103). Kod brojalice je posebno to što zadnji slog uvijek odlučuje o nečemu djeci važnome te se taj slog uvijek naglasi te se zbog same napetosti ka tome kraju uvijek ubrzava. Djeca brojalice najčešće uče od odgajatelja i roditelja, koje su uvijek smislene i poučne. Kada dijete samostalno stvara brojalice, one budu zanimljive, nepravilnog ritma i rima, neočekivanih završetaka. Slično brojalicama su rugalice koje Knežević (1988) navodi kao neizostavan segment dječje igre, a razlikuju se u tome što rugalice najčešće imaju melodiju kojom se pjevaju, a brojalice s melodijom prelaze u igre s pjevanjem. Brojalica je najraniji oblik dječje kreativnosti riječima te na taj načini širi svoj stvaralački potencijal. Kako ritam pokreće govornu motoriku, tako će dijete lakše izgovarati one riječi koje im zadaju problem u svakodnevnom govoru, a također se pokazalo korisno kod djece koja imaju problem s mucanjem (Marić i Goran, 2013: 157). Brojalice se često izvode uz Orffov instrumentariji. Orffovom metodom koriste se glazbena sredstva kao što su sviranje na instrumentima, pjevanje, ples i geste (Bruscia, 1988). Cilj je Orffove metode da djeca svojevolumno sudjeluju u aktivnosti, i to u nenatjecateljskom ozračju. Najčešće se aktivnost provodi u grupi, a kao materijal se koristi Orffov instrumentarij koji uključuje udaraljke s određenom visinom tona (zvončići, ksilofon, metalofon), melodijske, ritamske i udaraljke s neodređenom visinom tona (činele, triangl, zvečke, štapići) (Marić i Goran, 2013). Kao i pjesme, brojalice se također prenose s koljena na koljeno te ih djeca oblikuju prema svom ukusu. Brojalica u igri ima važnu odgojnu ulogu koja utječe na socijalizaciju i unaprjeđenje komunikacijskih vještina kod djece. Kako bi se proširila funkcija brojalice, često se dodaje pljesak, pucketanje, tapšanje, korištenje instrumenata. Također se djeca mogu podijeliti u skupine gdje svaka skupina svira različitim instrumentima. Neke poznate brojalice su:

- En, ten, tini
- Pliva patka
- Eci, peci, pec
- Jedna vrana
- Kit i Split.

3.4. Slušanje glazbe

Slušanje glazbe važno je primjenjivati od najranije dobi. Tokom slušanja glazbe stvara se emocionalna povezanost između djeteta i odrasle osobe. Marić i Goran (2013) navode kako djeca preferiraju voklanu glazbu više u odnosu na instrumentalnu jer na takav način pamti boju glasa i povezuje ga s osobom. U početku djeca slušaju pjesme o prirodnim pojavama, životinjama, uspavanke i slično. Kasnije djeca kroz slušanje usvajaju nova znanja kao što je usklađivanje pokreta, osjećaj za lijepo, ritam i metar. Glazbu djeca slušaju i tokom aktivnosti, ali također je važno ne pretjerivati s glazbom kako djeca ne bi postala nemirna i dekoncentrirana (Marić i Goran, 2013: 35). Slušanje glazbe u predškolskoj ustanovi se može podijeliti na aktivno i pasivno. Aktivno slušanje glazbe potiče djecu na svijest o glazbenim sastavnicama kao što su tiho-glasno, brzo-sporo (Gospodnetić, 2015). Djeca će aktivno slušati najčešće žanr glazbe koji vole te će ih omiljena glazba potaknuti na ples, pjevanje i igru. Svoje će spoznaje i osjećaje graditi prema svojem mišljenju i volji. (Gospodnetić, 2015). Pasivno slušanje glazbe oblik je slušanja gdje se djeci pušta pozadinska glazba dok izvode druge aktivnosti. Djeci je glazba potrebna za razvoj te treba biti kvalitetna, poučna i primjerena dječjoj dobi (Gospodnetić, 2015). Rojko (1982) smatra kako se samo slušanjem kvalitetne glazbe može razviti umjetnički ukus. Gospodnetić (2015) navodi sljedeću glazbu za slušanje:

- Antonio Vivaldi: Četiri godišnja doba
- Wolfgang Amadeus Mozart: Mala noćna muzika
- Georg Friedrich Händel: Aleluja iz oratorija Mesija
- Ludwig van Beethoven: Za Elizetu
- Petar Iljič Čajkovski: Labuđe jezero

4. Uloga odgajatelja u glazbenim aktivnostima

Poznato je kako dolazak u dječji vrtić djetetu nije lako i bezbolno iskustvo. Dijete je naviklo provoditi vrijeme u svojoj primarnoj zajednici-obitelji. Dijete se boji novog okruženja, odraslih i djece, osjeća se preplašeno i bespomoćno. S vremenom odgajatelj prvi razvija odnos s djetetom koje se postepeno upoznaje sa svojom okolinom te na taj način gradi odnose sa zajednicom. „*Pozitivni odnosi odgajatelja prema djetetu opskrbljuju mu emocionalnu sigurnost, kontekst za rano učenje i proces posredovanja u ovladavanju kulturom*“ (Woodhead i sur., 1998: 1). Kako bi se dijete kvalitetno razvijalo, važno je da odgajatelj potiče kvalitetno socio-pedagoško okruženje koje potiče na individualne i grupne procese koji potiču na razvoj. Odgajatelj je sastavni dio okruženja koji je u stalnoj interakciji s djecom i osobama koje pristupaju prostoru. Rinaldi (1998) smatra kako se odgajateljeva profesionalnost očituje kroz odnose s kolegama, roditeljima i djecom, poštivanju vlastitog identiteta, iskustva i kulturnog podrijetla. Važno je da odgajatelj pažljivo sluša i promatra potrebe i interese djeteta kako bi omogućio i prilagodio kvalitetno prostorno-materijalno okruženje koje zadovoljava potrebe svakog pojedinca. Pažljivo slušanje djeteta ostavlja na djetetu utisak poštovanja i razumijevanja te se dijete osjeća vrijedno i ispunjeno (Petrović-Sočo, B., 2007: 85). Kako bi se osiguralo pozitivno i ugodno ozračje, odgajatelj treba stvarati ugodnu i toplu atmosferu što također potiče i povezanost djeteta s odgajateljem. Ponašanje odgajatelja uvelike utječe na poželjno odnosno mogućnost nepoželjnog ponašanja djece tokom aktivnosti. Poželjna ponašanja odgajatelja uključuju osiguravanje prostorno-materijalnog okruženja, elaborira dječju igru, vrednuje djetetovu aktivnost, potiče dječje ideje i samostalnost. Šagud (2002) igru definira kao područje u kojem dijete prolazi kroz različita stanja i na takav način se razvija, a izazovi su one aktivnosti koje se omogućuje da napreduje individualno te da samostalno rješava probleme. Odgajatelj ne utječe na igrovne radnje, nego ih samo potiče, a one ovise o socijalnim i intelektualnim sposobnostima djece. Vrlo važan dio igre je socijalni aspekt koji je usmjeren na odnose u dječjoj igri. Često utječe dob djece te se mogućnosti u takvim situacijama razlikuju. Važno je da odgajatelj promatra razvoj igre i sudionika te da se razradi zajednički plan igre i uloga u igri. Odgajatelj ne provodi svoje ideje, nego prepušta djeci stvaralaštvo i autentičnost u realizaciji igre. Obrazovanje odgajatelja ne prestaje završetkom fakulteta, ono se svakim danom širi te je potrebno poticati odgajatelje na proširivanje znanja, o alternativnim metodama odgoja i obrazovanja. Važno je da odgajatelj djeci predstavi vlastita sjećanja na igre, pjesme, igre s pjevanjem sve s ciljem kako bi se obogatilo vrijeme u vrtiću. Vrlo je važno poticati glazbene aktivnosti u vrtiću jer su posebna vrsta aktivnosti kroz koju djeca izražavaju svoje osjećaje i

potrebe. Vrlo je važno djecu potaknuti na glazbu, jer forsiranjem dolazi do odbojnosti prema takvoj vrsti aktivnosti. „*Rekli smo da djeca moraju nešto željeti naučiti. Znači da treba razmisliti kako im probuditi tu želju da bismo im prenijeli neko znanje*“ (Gospodnetić, H., 2015: 23). Odgajateljeva uloga je zadovoljiti potrebe i interese djeteta i jedino na taj način će se dijete samostalno oblikovati po vlastitim mogućnostima i uzorima (Seitz i Hallwachs, 1997). Odgajatelj treba poznavati određene glazbene elemente kao što su tempo, ritam, dinamika, kao što se glazbu može izraziti plesom i pokretom (Majsec Vrbančić, 2008). Kako bi se poticalo djecu na glazbene aktivnosti, potrebno je opremiti prostor različitim glazbalima kako bi se više djece moglo baviti određenom aktivnošću. Odgajatelj vrednuje cijeli proces kako bi što bolje razumio i podržao daljnji glazbeni razvoj (Habuš Rončević, S., 2014: 182). Važno je poticati dijete na maštu koju je ono samostalno oblikovati u aktivnostima kojima se želi baviti. Kako bi odgajatelj zadovoljio potrebe djece važan je individualni pristup i praćenje svakog djeteta. Ukoliko se dijete pronade u situaciji gdje su očekivanja iznad ili ispod njegovog razvojnog stupnja, najčešće će mu takav oblik aktivnosti i igre biti dosadan. U tim situacijama je odgajatelj ključna osoba koja će zadovoljiti potrebe djeteta na njegovom razvojnem stupnju te će se dijete osjećati važno te će moći istraživati nove ideje i dolaziti do novih spoznaja (Hansen i sur., 2001: 68). Kako bi se djecu potaklo na glazbene aktivnosti kao što je pjevanje, važno je da i odgajatelj sudjeluje i da pjeva te da su pjesme prilagođene glazbenom uzrastu djece i njihovim vokalnim mogućnostima (Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece 1991). Prvi korak ka odabiru aktivnosti za djecu je da se odgajatelj upozna sa sadržajem te da im na točan i precizan način to predstavi. Također treba osmisliti poziv na pjesmu kako bi se djeca zainteresirala i uključila. Bitno je i unaprijed pripremiti rekvizite ukoliko se djeca odluče na korištenje istih. Suvremeni odgajatelj je suigrač u svim vrstama aktivnosti. Takva uloga u glazbenim aktivnostima očitava se u povjerenju prema djetetu tako što će samostalno odabrati pjesmu koja će se izvoditi ili poticati dijete na improvizaciju te se kao suigrač uključivati u aktivnost. Glazbene aktivnosti se mogu održavati u otvorenome i zatvorenome prostoru. Glazbene aktivnosti se mogu spontano „provući“ među djecu jer se djeca igrajući mogu uključiti u pjesmu ili samo slušati istu (Gospodnetić, 2015: 51).

Sva su djeca sposobna za glazbene aktivnosti jer se ne vrednuju po sluhu, osjećaju za ritam, glazbenom pamćenju, stvaralačkim sposobnostima i interesima. Temeljni zadatak odgajatelja jest razvijati interese za glazbene aktivnosti kod djece te nuditi poticaje ovisno o razvojnim mogućnostima svakog pojedinca (Habuš Rončević, 2014: 181). Bitno je njegovati glazbene stilove koji su poznati djeci te na njima stvarati nova glazbena iskustva bila to vokalna ili

instrumentalna. Djecu se potiče na razvoj komunikacijskih vještina tako što se razgovara o preslušanim glazbenim djelima kao i na razvoj motorike, koncentracije, socijalnih kompetencija. Djeca verbalno vrednuju vlastite doživljaje glazbe, a često to čine plesom, pokretom ili likovnim izražavanjem. Habuš Rončević (2014) smatra kako je odgajatelj usmjeren na razvoj kritičkog i kreativnog mišljenja kod djece. Kad dijete osjeti povjerenje odgajatelj u aktivnostima ili sudjelovanje odgajatelja u istoj, dijete će biti dodatno motivirano na produljenje igre. Osim pjevanja, slušanja ili sviranja, odgajatelj potiče djecu i na razgovor o slušnim glazbenim djelima te se na taj način potiče djecu na verbalno opisivanje glazbe i vlastitih doživljaja. Dijete svijet shvaća cjelovito te ga je potrebno motivirati na izražavanje osjećaja glazbom, pokretom i plesom (Slunjski, 2013).

5. Istraživanje: Stavovi odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću i samoprocjena kompetentnosti za njihovu realizaciju

5.1. Cilj, problem i hipoteza istraživanja

Cilj ovog istraživanja je ispitati stavove odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću i njihovu samoprocjenu kompetentnosti za provođenje takvih aktivnosti s obzirom na stručnu spremu i godine radnog iskustva. U skladu s navedenim ciljem, postavljeni su sljedeći problemi istraživanja:

1. Ispitati razlikuju li se stavovi odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću s obzirom na godine radnog iskustva.
2. Ispitati razlikuju li se stavovi odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću s obzirom na stručnu spremu.
3. Ispitati razlikuju li se samoprocjene kompetentnosti odgajatelja za provođenje glazbenih aktivnosti s obzirom na godine radnog iskustva.
4. Ispitati razlikuju li se samoprocjene kompetentnosti odgajatelja za provođenje glazbenih aktivnosti s obzirom na stručnu spremu.

5.2. Metoda

5.2.1. Sudionici

Ispitivanje je provedeno putem online ankete na uzorku od 329 sudionika, odgajatelja predškolske djece iz svih hrvatskih županija (tablica 1). Od ukupnog broja sudionika, njih 85 (25,84 %) pohađalo je glazbenu školu ili dodatnu glazbenu poduku, dok 244 sudionika (74,16 %) nije pohađalo glazbenu školu ni dodatnu glazbenu poduku. Gotovo polovina sudionika (49,54 %) pjevalo je ili pjeva u zboru/klapi, dok se 50,46 % sudionika nije bilo uključeno u navedenu aktivnost. Više od polovine sudionika (52,89 %) odlazi na koncerte klasične glazbe i kazališne predstave, dok njih 47,11 % ne posjećuje takva događanja.

Što se tiče prosječnog dnevnog slušanja glazbe, samo 19 sudionika (5,78 %) uopće ne sluša glazbu, njih 181 (55,01 %) je sluša jedan do dva sata dnevno, 110 sudionika (33,43 %) glazbu sluša više od dva sata dnevno, dok 19 sudionika (5,78 %) glazbu sluša cijeli dan.

I, konačno, na pitanje *Sviđa li Vam se klasična glazba?* samo dvoje sudionika (0,61 %) navodi kako im se takva glazba ne sviđa, njih 157 (47,72 %) voli samo neku klasičnu glazbu, dok 170 sudionika (51,67 %) vole ovu vrstu glazbe.

Tablica 1.

Struktura uzorka

GODINE RADNOG ISKUSTVA	N	STRUČNA SPREMA	N
0-10	142	VSS	102
11-20	112		
21-30	54	VŠS	227
31-40	21		
Ukupno	329		

5.2.2. Instrument i postupak ispitivanja

Za potrebe istraživanja konstruiran je upitnik koji se sastoji od tri dijela. U prvom dijelu, *Upitniku općih podataka*, prikupljeni su sociodemografski podatci o sudionicima (županija i grad u kojemu se nalazi vrtić, stručna sprema, godine radnog iskustva, dodatna glazbena poduka, bavljenje glazbom u slobodno vrijeme, posjećivanje kazališnih predstava i koncerata klasične glazbe, dnevno slušanje glazbe, preferencije klasične glazbe).

Drugi dio, *Stavovi prema glazbenim aktivnostima u vrtiću*, sadrži četrnaest tvrdnji koje ispituju sljedeće sastavnice navedenih stavova: procjena važnosti provođenja glazbenih aktivnosti za cjeloviti razvoj djeteta i njegovo opuštanje; procjena važnosti provođenja glazbenih aktivnosti za prepoznavanje glazbeno nadarene djece; procjena važnosti provođenja glazbenih aktivnosti za razvoj glazbenog ukusa djece i njihovih interkulturnih stavova; procjena opremljenosti vrtića nastavnim pomagalicama. Uz svaku tvrdnju priložena je skala procjene od 1 do 5 (1 = uopće se ne slažem; 5 = u potpunosti se slažem). Psihometrijske značajke skale prikazane su u tablici 2.

Tablica 2.

Psihometrijske značajke skale Stavovi prema glazbenim aktivnostima u vrtiću

Tvrdnja	
1.	Smatram da su glazbene aktivnosti u vrtiću izuzetno važne jer pridonose cjelovitom razvoju djeteta.
2.	Smatram da djeca rane i predškolske dobi vole glazbene aktivnosti.
3.	Smatram da glazbene aktivnosti u vrtiću opuštaju dijete.
4.	Smatram da su glazbene aktivnosti u vrtiću važne jer tijekom glazbenih aktivnosti možemo prepoznati glazbeno nadareno dijete i uputiti ga u glazbeni vrtić ili glazbenu školu.

5.	Smatram da su glazbene aktivnosti u vrtiću važne jer tijekom glazbenih aktivnosti upoznajemo djecu s kvalitetnom klasičnom i tradicijskom glazbom i na taj način oblikujemo njihov glazbeni ukus.
6.	Smatram da je vrtić u kojemu radim u dovoljnoj mjeri opremljen sredstvima za reproduciranje glazbenih primjera (CD player, laptop/računalo sa zvučnicima i sl.).
7.	Smatram da bi djeca rane i predškolske dobi trebala slušati kvalitetnu, djeci primjerenu, klasičnu glazbu.
8.	Smatram da bi djeca rane i predškolske dobi trebala slušati glazbu uz pokret i na taj način pratiti različite glazbeno-izražajne sastavnice (tempo, dinamiku, glazbeni oblik i sl.).
9.	Smatram da bi djeca rane i predškolske dobi trebala slušati kvalitetnu, djeci primjerenu, tradicijsku glazbu Hrvatske i ostalih zemalja.
10.	Smatram da slušanjem tradicijske glazbe i izvođenjem tradicijskih pjesama djeca počinju razvijati svoje interkulturalne kompetencije (razvoj tolerancije i razumijevanja različitih kultura i sl.)
11.	Smatram da bi djeca rane i predškolske dobi trebala pjevati kvalitetne, djeci primjerene, autorske pjesme.
12.	Smatram da bi djeca rane i predškolske dobi trebala pjevati kvalitetne, djeci primjerene, tradicijske pjesme Hrvatske i ostalih zemalja.
13.	Smatram da bi djeca rane i predškolske dobi trebala što češće u svoje aktivnosti implementirati brojalice.
14.	Smatram da bi se djeca na svakoj glazbenoj aktivnosti trebala koristiti nekim od instrumenata dječjeg instrumentarija (štapići, ksilofon, metalofon...)
Cronbach α	0,85
M (sd)	61,77 (6,24)
raspon	19-70
prosječna r među česticama	0,35
asimetričnost	-1,55
spljoštenost	5,99

Treći dio upitnika, *Samoprocjena kompetentnosti odgajatelja za provođenje glazbenih aktivnosti*, sadrži četrnaest tvrdnji kojima se ispituje koliko se odgajatelji procjenjuju kompetentnima za provođenje različitih glazbenih aktivnosti u vrtiću. I ovdje je uz svaku tvrdnju priložena skala procjene od 1 do 5 (1 = uopće se ne slažem; 5 = u potpunosti se slažem). Psihometrijske značajke skale prikazane su u tablici 3.

Tablica 3.

Psihometrijske značajke skale Samoprocjena kompetentnosti odgajatelja za provođenje glazbenih aktivnosti

Tvrdnja	
1.	Smatram se kompetentnom za kvalitetnu realizaciju glazbenih aktivnosti.
2.	Smatram da bi bilo korisno da u vrtiću u kojemu sam zaposlena jedan put tjedno dolazi glazbeni stručnjak koji bi mi pomogao u realizaciji aktivnosti slušanja glazbe.
3.	Zadovoljna sam glazbenim obrazovanjem koje sam stekla tijekom studija.
4.	Zadovoljna sam ponudom dodatne glazbene edukacije (seminari i ostali oblici obrazovanja).
5.	Smatram korisnim pohađati dodatnu glazbenu edukaciju (seminare i ostale oblike obrazovanja).
6.	Smatram se kompetentnom za kvalitetnu realizaciju aktivnosti slušanja glazbe.
7.	Dobro poznajem klasičnu glazbenu literaturu (Bach, Mozart, Vivaldi i sl.) koja je primjerena u radu s djecom rane i predškolske dobi.
8.	Smatram se kompetentnom za odabir odgovarajućih glazbenih primjera za slušanje u radu s djecom.

9.	Dobro prepoznajem različite glazbeno-izražajne sastavnice u skladbi (ugodaj, instrumente, tempo, dinamiku, glazbeni oblik i sl.).
10.	Smatram se kompetentnom za provođenje aktivnosti pjevanja s djecom.
11.	Smatram da pjevam intonativno čisto.
12.	Smatram da pjevam ritamski precizno.
13.	Sviram barem jedan instrument.
14.	Poznajem notno pismo i mogu pročitati notni zapis pjesme.
Cronbach α	0,88
M (sd)	50,88 (9,40)
raspon	21-70
prosječna r među česticama	0,38
asimetričnost	-0,44
spljoštenost	0,32

5.3. Rezultati i diskusija

H1 Odgajatelji predškolske djece koji imaju više godina radog iskustva, u odnosu na odgajatelje s manje godina radnog iskustva, imaju pozitivnije stavove prema glazbenim aktivnostima u vrtiću.

Kako bi se ispitalo razlikuju li se stavovi odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću s obzirom na godine radnog iskustva, izračunata je analiza varijance (tablica 4). Rezultati potvrđuju postojanje razlike u stavovima odgajatelja prema glazbenim aktivnostima (slika 1). Na temelju rezultata naknadne analize (Scheffé test), uočeno je postojanje razlika u stavovima odgajatelja s najmanje i s najviše godina radnog iskustva, pri čemu odgajatelji s najviše godina radnog iskustva imaju pozitivnije stavove prema glazbenim aktivnostima u vrtiću. Time je potvrđena prva hipoteza.

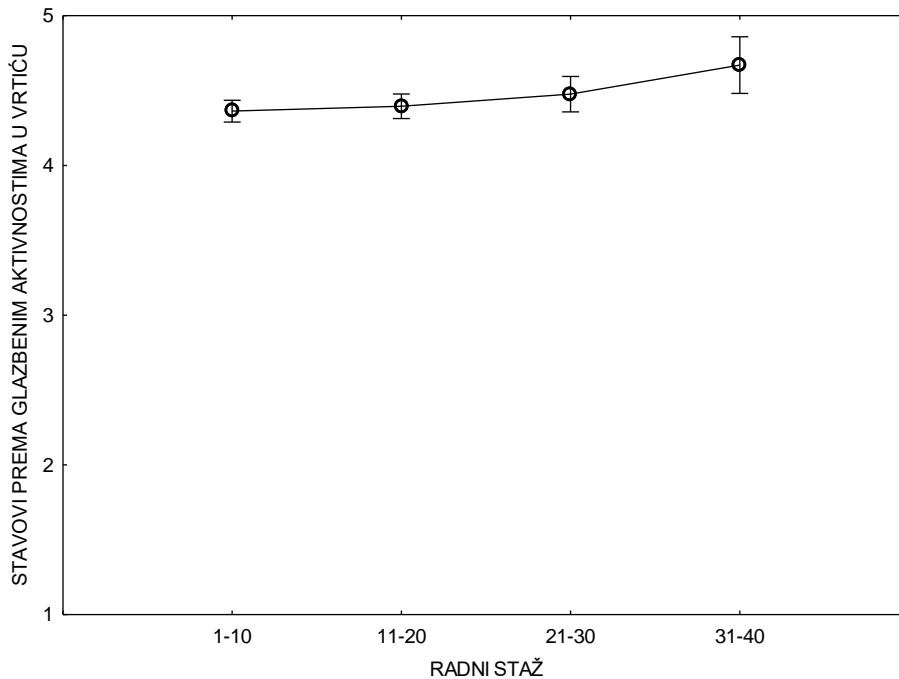
Tablica 4.

Razlike u stavovima odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću s obzirom na godine radnog iskustva

	Godine radnog iskustva	N	M	sd	F (3, 325)
Stavovi prema glazbenim aktivnostima	0-10	142	4,36	0,49	3,43; p = 0,02
	11-20	112	4,40	0,41	
	21-30	54	4,48	0,40	
	31-40	21	4,67	0,26	

Slika 1.

Razlike u stavovima odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću s obzirom na godine radnog iskustva

H2 Odgajatelji predškolske djece koji imaju višu razinu obrazovanja, u odnosu na odgajatelje s nižom razinom obrazovanja, imaju pozitivnije stavove prema glazbenim aktivnostima u vrtiću.

Kako bi se testirala postavljena hipoteza, izračunat je t-test (tablica 5). Utvrđena je razlika u stavovima odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima s obzirom na njihovu stručnu spremu, pri čemu odgajatelji s visokom stručnom spremom, u odnosu na odgajatelje s višom stručnom spremom, imaju pozitivnije stavove prema navedenim aktivnostima (slika 2). Time je potvrđena postavljena hipoteza.

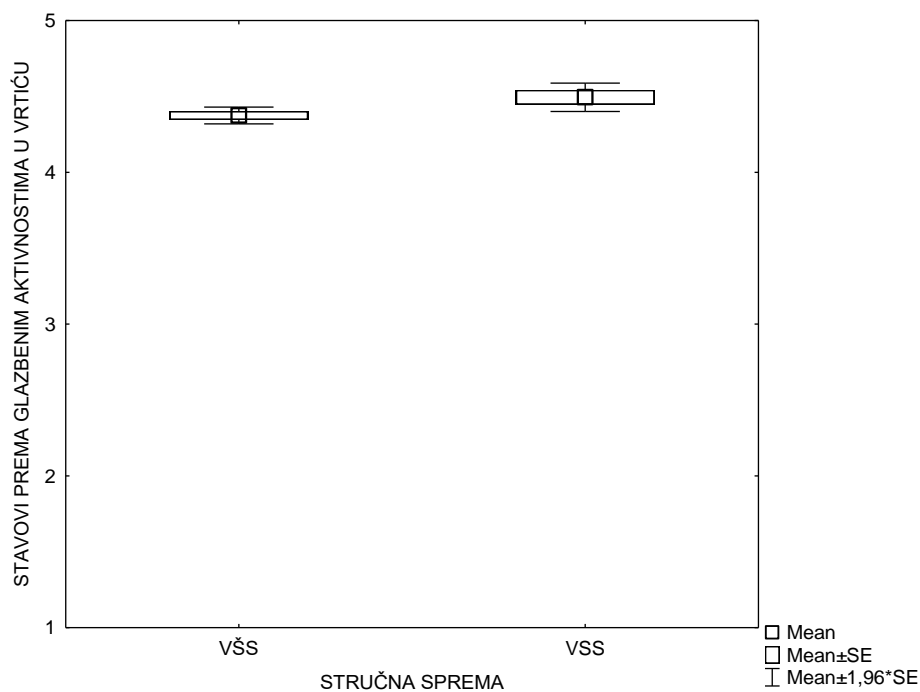
Tablica 5.

Razlike u stavovima odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću s obzirom na razinu stručne spreme

	M viša stručna sprema	M visoka stručna sprema	t	df	p
Stavovi odgajatelja prema glazbenim aktivnostima	4,38	4,50	-2,26	327	0,02

Slika 2.

Razlike u stavovima odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću s obzirom na razinu stručne spreme

H3 Odgajatelji predškolske djece koji imaju više godina radnog iskustva, u odnosu na odgajatelje s manje godina radnog iskustva, procjenjuju se kompetentnijima za provođenje glazbenih aktivnosti u vrtiću.

Kako bi se testirala navedena hipoteza, provedena je analiza varijance. Rezultati pokazuju da se samoprocjene kompetencija odgajatelja za provođenje glazbenih aktivnosti u vrtiću ne razlikuju s obzirom na godine radnog iskustva (tablica 6), čime je odbačena postavljena hipoteza.

Tablica 6.

Razlike u samoprocjeni kompetencija odgajatelja za provođenje glazbenih aktivnosti u vrtiću s obzirom na godine radnog iskustva

	Godine radnog iskustva	N	M	sd	F (3, 325)
Samoprocjena kompetencija za provođenje glazbenih aktivnosti	0-10	142	3,66	0,68	2,22; p = 0,09
	11-20	112	3,51	0,68	
	21-30	54	3,74	0,63	
	31-40	21	3,82	0,62	

H4 *Odgajatelji predškolske djece koji imaju višu razinu obrazovanja, u odnosu na odgajatelje s manjom razinom obrazovanja, procjenjuju se kompetentnijima za provođenje glazbenih aktivnosti u vrtiću.*

Kako bi se testirala navedena hipoteza, izračunat je t-test (tablica 7). Rezultati pokazuju da se odgajatelji s visokom stručnom spremom, u odnosu na odgajatelje s višom stručnom spremom, procjenjuju kompetentnijima za provođenje glazbenih aktivnosti u vrtiću (slika 3). Time je potvrđena postavljena hipoteza.

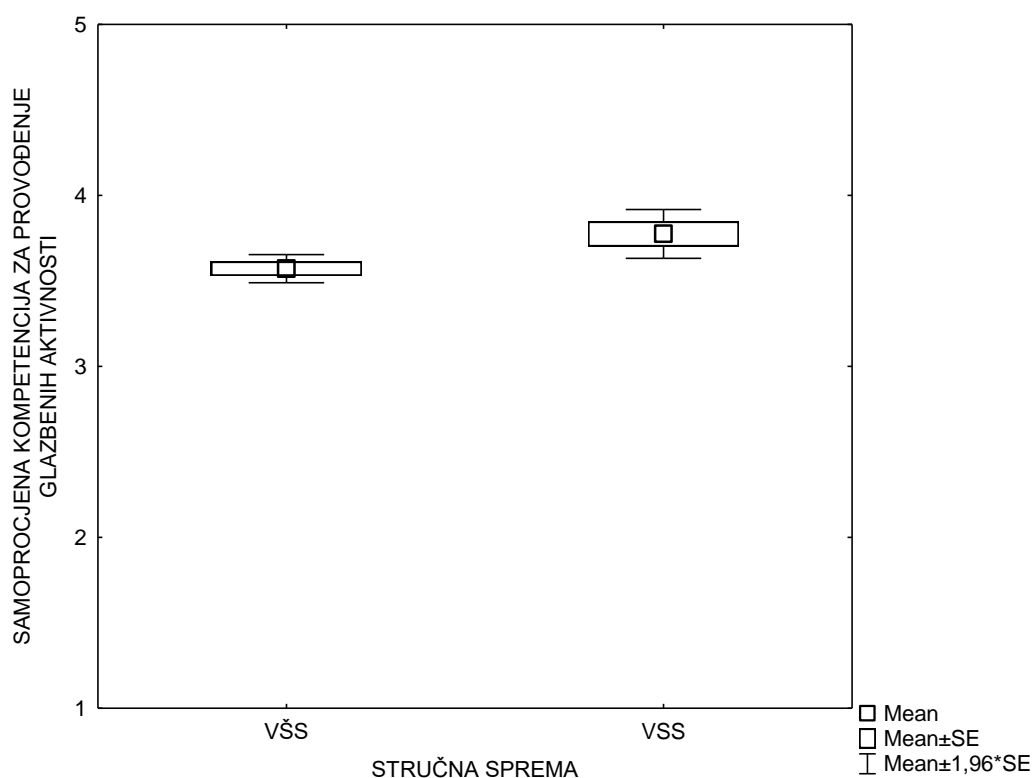
Tablica 7.

Razlike u samoprocjeni kompetencija odgajatelja za provođenje glazbenih aktivnosti u vrtiću s obzirom na razinu stručne spreme

	M viša stručna sprema	M visoka stručna sprema	t	df	p
Samoprocjena kompetencija za provođenje glazbenih aktivnosti	3,57	3,77	-2,56	327	0,01

Slika 3.

Razlike u samoprocjeni kompetencija odgajatelja za provođenje glazbenih aktivnosti u vrtiću s obzirom na razinu stručne spreme

5.4. Diskusija

Rezultatima ovog istraživanja potvrđeno je kako glazba ima značajno mjesto u životu sudionika generalno. Naime, 55,01 % sudionika dnevno sluša glazbu jedan do dva sata, njih 33,43 % sluša je više od dva sata, a 5,78 % sudionika glazbu sluša cijeli dan. Takvi rezultati u skladu su s rezultatima istraživanja Särkämö (2018) koji potvrđuju značajnu ulogu glazbe u životu ljudi različitih dobnih skupina.

Nadalje, rezultatima ovoga istraživanja potvrđeno je postojanje razlika u stavovima odgajatelja prema glazbenim aktivnostima u vrtiću s obzirom na godine radnog iskustva, pri čemu odgajatelji s više godina radnog iskustva imaju pozitivnije stavove prema navedenim aktivnostima. Dobivene rezultate moguće je objasniti činjenicom da odgajatelji tijekom svog radnog staža, imaju prilike sveobuhvatnije percipirati važnost provođenja glazbenih aktivnosti za cjeloviti razvoj djeteta, a time i za razvoj njegovih glazbenih sposobnosti. Manasteriotti (1981) navodi kako na razvoj dječjih glazbenih sposobnosti utječe okolina koja djecu potiče na razvoj glazbenih sposobnosti. Bilo bi dobro poticati provođenje glazbenih edukacija kako bi se odgajatelje poticalo na provođenje glazbenih aktivnosti. Važno je odgajateljima predočiti ideje kako i na koji način provesti takav oblik aktivnosti u skupini koji se često izbjegava zbog straha i nedovoljno znanja i kompetencija iz tog područja.

Nadalje, odgajatelji s višom razinom obrazovanja, u odnosu na odgajatelje s nižom razinom obrazovanja, imaju pozitivnije stavove prema glazbenim aktivnostima u vrtiću. Takvi su rezultati u skladu s rezultatima istraživanja brojnih autora (Jeanneret, 1997; Seddon & Biasutti, 2008) koji potvrđuju povezanost razine obrazovanja generalno, pa tako i glazbenog obrazovanja i stavova odgajatelja prema važnosti provođenja glazbenih aktivnosti u vrtiću. Suvremeni odgajatelj potiče djecu na različite vrste aktivnosti, a vrlo je jasno koliko je glazba moćno sredstvo poučavanja. Glazba pokazuje kako potiče ne samo na govorni i socijalni razvoj djeteta, nego na sva područja koja vode ka cjelovitom razvoju, a to su tjelesni, intelektualni i emocionalni (Manasteriotti, 1981: 2). Marić i Goran (2013) navode kako je vrlo važno poticati djecu na glazbene aktivnosti od najranije dobi jer se djeca rađaju s glazbenim predispozicijama koje je vrlo važno poticati i razvijati.

Rezultatima istraživanja potvrđeno je i to da godine radnog iskustva ne predstavljaju značajan prediktor samoprocjene kompetentnosti odgajatelja za provođenje glazbenih aktivnosti u vrtiću. Suvremeni odgajatelj će nastojati poticati sva područja dječjeg razvoja kao i razvoj glazbenih znanja. Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece (1991) glazbu smatra važnom sastavnicom poticanja djeteta na cjelovit razvoj, a naglasak se stavlja na razvoj glazbenog doživljaja, izražavanja i stvaranja kroz razne aktivnosti.

Međutim, odgajatelji predškolske djece koji imaju višu razinu obrazovanja, u odnosu na odgajatelje s manjom razinom obrazovanja, procjenjuju se kompetentnijima za provođenje glazbenih aktivnosti u vrtiću. Jeanneret (1997) i Seddon i Biasutti (2008) navode kako odgajatelji i učitelji primarnog obrazovanja koji imaju bolje opće i glazbeno obrazovanje, bolje procjenjuju svoje glazbene sposobnosti i kompetencije za provođenje glazbenih aktivnosti u vrtiću i školi. Nerijetko se događa da odgajatelji bez glazbenog obrazovanja ili sa slabijim intonativnim mogućnostima osjećaju nesigurnosti pri pjevanju ili sviranju te na taj način eliminiraju mogućnost provođenja glazbenih aktivnosti. Odgajatelj treba osvijestiti kako također postoje i djeca s manjim ili većim glazbenim sposobnostima koje treba unaprijediti i poticati kako bi se u potpunosti oblikovale i razvile. Na takav način odgajatelj ne samo da pomaže djetetu, nego i samome sebi.

Istraživanje je nedvojbeno potvrdilo da odgajatelji pridaju veliku važnost glazbi kao integralnom dijelu obrazovanja djece rane i predškolske dobi. Međutim, evidentno je da odgajateljima nedostaju ideje, materijali, motivacija i sigurnost u provođenju glazbenih aktivnosti u vrtićima jer smatraju da je potrebno posjedovati glazbeno obrazovanje i temeljito razumijevanje glazbenih elemenata. Stoga je nužno poticati odgajatelje da češće provode takve aktivnosti kako bi potpomogli sveobuhvatan razvoj djece.

Često se suočavaju s nedostatkom kreativnih ideja, materijala i pouzdanosti u samom provođenju glazbenih aktivnosti, a ovaj nedostatak osjećaju kako mlađi, tako i iskusniji odgajatelji. Međutim, istraživanje jasno pokazuje da godine radnog iskustva nisu prepreka za kvalitetno vođenje glazbenih aktivnosti s djecom u grupama. Svaki odgajatelj na svoj poseban način pristupa tim aktivnostima u skladu s vlastitim stilom.

Kod odgajatelja s manje izraženim intonacijskim sposobnostima prisutniji je strah koji ih sprječava da češće pjevaju s djecom iz straha od nesvjesnog usmjeravanja njihovog sluha na pogrešan način. Međutim, važno je naglasiti da u poticanju djece na stjecanje novih znanja i iskustava ne postoji univerzalno "ispravan" ili "pogrešan" način, već je ključno uložiti veliki trud, rad, strpljenje i prije svega ljubav u same aktivnosti. Prema navedenim činjenicama, preporučljivo je organizirati stručna usavršavanja na temu glazbenih aktivnosti kako bi se odgajateljima pružile nove ideje i pristupi. Na taj način mogu koristiti tuđe ideje kao inspiraciju za stvaranje novih, što će im pomoći u poticanju cjelovitog razvoja djece u vrtiću.

6. Zaključak

Rezultati istraživanja pokazuju kako je glazba više ili manje zastupljena u svakodnevnom životu ispitanika. Također je potvrđeno kako odgajatelji s više radnog iskustva imaju pozitivnije stavove za glazbene aktivnosti, nego odgajatelji s manje radnog iskustva što objašnjava shvaćanje važnosti glazbe u ranom i predškolskom odgoju. Značajnu ulogu ima sama sigurnost odgajatelja u samog sebe po pitanju provođenja glazbenih aktivnosti te bi se iz tog razloga trebalo češće organizirati profesionalna usavršavanja i edukacije na temu primjene glazbe u radu s djecom rane i predškolske dobi. Nadalje, odgajatelji s višim obrazovanjem imaju pozitivnije stavove prema glazbenim aktivnostima, nego odgajatelji s nižim obrazovanjem, što ukazuje na samu bit i moć obrazovanja, dodatnih edukacija i usavršavanja. Usko povezano na prethodno, odgajatelji s višim obrazovanjem se smatraju kompetentnijima za provođenje glazbenih aktivnosti u vrtiću. Rezultati su također potvrdili kako se kompetentnost ne veže isključivo za više godina radnog staža što ukazuje na to kako i mlađi odgajatelji shvaćaju vrijednost glazbenih aktivnosti u vrtiću. Suvremeni odgajatelj će poticati sva područja dječjeg razvoja te osluškivati potrebe i interese djece. Važno je poticati odgajatelje na provođenje glazbenih aktivnosti kako bi se oslobodili straha od pjevanja ili sviranja koji je često kočnica u provođenju aktivnosti.

Glazbene aktivnosti u dječjem vrtiću pridonose cjelovitom razvoju djece. Glazbu upoznaju spontano kroz glazbene aktivnosti kao što su pjevanje, brojalice, slušanje različite glazbe kao i kroz same igre. Kako bi dijete zavoljelo glazbu potrebna mu je podrška odraslih koji će im glazbu predstaviti kao nešto lijepo. Odgajatelj treba djecu upoznati s glazbom te ih upoznati s elementima glazbe te također pripremiti poticajno prostorno - materijalno okruženje za provođenje glazbenih aktivnosti koji će dijete motivirati na sudjelovanje i usvajanje novih znanja i vještina. Nije važan niti sluh niti vještine sviranja, bitna je volja jer kad dijete osjeti povjerenje odgajatelja u aktivnostima ili sudjelovanje odgajatelja u istoj, dijete će rado sudjelovati u aktivnostima te će kroz iste izražavati svoju kreativnost, potrebe i osjećaje. Važno je djeci ponuditi onu glazbu koja je njima bliska i dobno primjerena.

Samo umjetnički vrijedna muzika može djelovati na dijete, pobuditi u njemu plemenite osjećaje, formirati njegov ukus i razviti u njemu trajniju ljubav prema muzici. Taj zahtjev je izražen riječima: 'Za djecu je dobro samo ono što je savršeno.' (Manasteriotti, 1982, 128).

7. Literatura

1. Bakota R., Hartle L., Batey J. i Kemple K. (2009). Osmišljavanje glazbenog centra. *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 15(56), 1-5.
2. Glasnik Ministarstva prosvjete i kulture (1991). Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja predškolske djece. br. 7 – 8, Zagreb.
3. Gospodnetić, H. (2015). *Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima. I i II dio*. Zagreb: Mali profesor.
4. Habuš Rončević, S. (2014). Neke suvremene uloge odgojitelja u glazbenom odgoju djece rane i predškolske dobi. *Magistra Iadertina*, 9(1), 179-187.
5. Hansen, K. i Walsh, B. (2001). *Kurikulum za vrtiće: razvojno-primjereni program za djecu od 3 do 6 godina*. Zagreb: Udruga roditelja Korak po korak
6. Jeanneret, N. (1997). Model for Developing Preservice Primary Teachers' Confidence to Teach Music. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 133, 37-44.
7. Majsec Vrbanić, V. (2008). *Slušamo, pjevamo, plešemo, sviramo*. Zagreb: Udruga za promicanje različitosti, umjetničkog izražavanja, kreativnosti i edukacije djece i madeži
8. Manasteriotti, V. (1981). *Prvi susret djeteta s muzikom*. Zagreb: Školska knjiga.
9. Marić, Lj. i Goran, Lj. (2013). *Zapjevajmo radosno. Metodčki priručnik za odgojitelje, studente i roditelje*. Zagreb: Golden Marketing – Tehnička knjiga.
10. Molnar-Szakacs, I. i Overy, K. (2006). Music and mirror neurons: from motion to emotion. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 1(3), 235-241. <https://doi.org/10.1093/scan/nsl029>
11. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/Predskolski/Nacionalni%20kurikulum%20za%20rani%20i%20predskolski%20odgoj%20i%20obrazovanje%20NN%2005-2015.pdf> (preuzeto: 28.03.2023)
12. Nikolić, L. (2018). Utjecaj glazbe na opći razvoj djeteta. *Napredak*, 159 (1 - 2), 139-158.

13. Petrović–Sočo, B., Slunjski, E., Šagud, M. (2005). *Nova paradigma učenja nove uloge odgojitelja u odgojno-obrazovnom procesu*. Zagreb: Zbornik Učiteljske akademije (25.4.2023.)
14. Rickard, N. S., Appelman, P., James, R., Murphy, F., Gill, A. i Bambrick, C. (2013). Orchestrating life skills: The effect of increased school-based music classes on children's social competence and self-esteem. *International Journal of Music Education*, 31, 292-309.
15. Rojko P. (1982). *Psihološke osnove intonacije i ritma*. Zagreb: Muzička akademija.
16. Särkämö, T. (2018). Cognitive, emotional, and neural benefits of musical leisure activities in aging and neurological rehabilitation: A critical review. *Annals of Physical and Rehabilitation Medicine*, 61(6), 414-418.
<https://doi.org/10.1016/j.rehab.2017.03.006>
17. Seddon, F. i Biasutti, M. (2008). Non-music specialist trainee primary school teachers' confidence in teaching music in the classroom. *Music Education Research*, 10(3), 403-421. <https://doi.org/10.1080/14613800802280159>
18. Slunjski, E. (2013). *Integrirani predškolski kurikulum*. Zagreb: Mali profesor.

Sažetak

Glazbene aktivnosti imaju iznimno važnu ulogu u cjelovitom razvoju djece. Stoga je cilj ovog istraživanja ispitati stavove odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću i njihovu samoprocjenu kompetentnosti za provođenje takvih aktivnosti s obzirom na stručnu spremu i godine radnog iskustva. Ispitivanje je provedeno putem online ankete na uzorku od 329 sudionika, odgajatelja predškolske djece iz svih hrvatskih županija. Za potrebe istraživanja konstruiran je upitnik koji se sastoji od tri dijela: *Upitnik općih podataka*, *Stavovi prema glazbenim aktivnostima u vrtiću* i *Samoprocjena kompetentnosti odgajatelja za provođenje glazbenih aktivnosti*.

Rezultatima istraživanja potvrđeno je da odgajatelji predškolske djece koji imaju više godina radog iskustva, u odnosu na odgajatelje s manje godina radnog iskustva, imaju pozitivnije stavove prema glazbenim aktivnostima u vrtiću. Nadalje, odgajatelji predškolske djece koji imaju višu razinu obrazovanja, u odnosu na odgajatelje s nižom razinom obrazovanja, imaju pozitivnije stavove prema glazbenim aktivnostima u vrtiću.

Godine radnog iskustva nisu se pokazale značajnim prediktorom samoprocjene odgajateljskih kompetencija odgajatelja za provođenje glazbenih aktivnosti u vrtiću. Rezultatima istraživanja potvrđeno je da se samoprocjene kompetencija odgajatelja za provođenje glazbenih aktivnosti razlikuju s obzirom na razinu obrazovanja odgajatelja.

KLJUČNE RIJEČI: glazbene aktivnosti, glazbene sposobnosti, rani i predškolski odgoj i obrazovanje, stavovi.

Abstract

Musical activities play an extremely important role in the overall development of children. Therefore, the goal of this research is to examine the attitudes of preschool teachers towards musical activities in kindergarten and their self-assessment of competence for conducting such activities with regard to professional qualifications and years of work experience. The survey was conducted via an online survey on a sample of 329 participants, preschool teachers from all Croatian counties. For the purposes of the research, a questionnaire consisting of three parts was constructed: *Questionnaire of general information, Attitudes towards musical activities in kindergarten and Self-assessment of the competence of educators for conducting musical activities.*

The results of the research confirmed that educators of preschool children who have more years of work experience, compared to educators with fewer years of work experience, have more positive attitudes towards musical activities in kindergarten. Furthermore, educators of preschool children who have a higher level of education, compared to educators with a lower level of education, have more positive attitudes towards musical activities in kindergarten.

Years of work experience did not prove to be a significant predictor of teachers' self-assessment of educational competencies for conducting musical activities in kindergarten. The results of the research confirmed that self-assessments of educators' competences for conducting musical activities differ depending on the level of education of the educators.

KEY WORDS: musical activities, musical abilities, early and preschool education, attitudes.

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja MARGARETA SABLJIĆ, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i literatura. Izjavljujem da ni jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, stoga ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 05.07.2023.

Potpis

Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada
(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - podcrtajte odgovarajuće)

Student/ica: Margareta Sabljić

Naslov rada: Stavovi odgajatelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u
vrtiću i samoprocjena glazbenim kompetencija

Znanstveno područje i polje: Društvene znanosti i pedagogija

Vrsta rada: Diplomski rad

Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje): prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje): prof. dr. sc. Snježana Dobrota,
dr. sc. Marijo Krnić, pred. i Daniela Petrušić, asistent

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog ocjenskog rada (završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama *Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti* (NN br. 119/22)).

Split, 05.07.2023

Potpis studenta/studentice:

Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici Filozofskog fakulteta u Splitu.